

Barbár sámán és a gomba

KULTÚRA

„A pankát mindenki látja. Mindenki leszedheti. Meg is eheti. Még jósálmái is lehetnek tőle. Hogyne, hiszen a Fehér-Atya nyálából lett, könnyéből lett. A mi álmaink csupán tisztábbak.”

Terinek, sámán

A tagarok által pankának (avagy panaknak, penknek) nevezett gomba az Indil és a hegyek közötti erdőségeken viszonylag gyakori; az apró, fatörzsek mellett, csoportosan növekvő gomba fehér száráról és sárgásbarna kalapjáról könnyen megkülönböztethető. Általában 5-7 darab nő együtt; a tagarok különösen szentnek tartják, ha kilenc gombát találnak egyetlen helyen.

A panka nem csupán a sámánok eszköze, az asszonyok is használják jóvendülésre. Ők rendszerint három, nyers vagy szárított gombát fogyasztanak el, vajjal megkenve, vízzel és rozskenyérral. A gombának csak a kalapját eszik meg, a többi részét kidobják, mert így a panka egész erejét nem tudja ártalomra fordítani. A gomba elfogyasztása után egészen addig panka-énekeket énekelnek, amíg álomba nem merülnek. Az álmok minden esetben jósálmok lesznek, de mert az, aki nem sámán, nem érti tisztán a szellemek dalát, az álmok homályosak és zavarosak.

A sámánnak kilenc pankát kell elfogyasztania, s az utolsóból egy kis darabkát a tűzbe kell vetnie. Ezek után beköti a szemét, befogja a fülét, és

énekel, amíg ájulásszerűen el nem alszik. Álmában találkozik a kilenc panka-szellemmel, akik kilenc irányba szaladnak előre. Utol nem érheti, csak a kilencediket, mert annak egyik lábából hiányzik egy darab. Ha elfogta, háromszoros halállal megfenyegeti. Ekkor hirtelen előbuknának a panka-szellem testvérei, és megtámadják a sámánt. Ha visszaveri a támadásukat, meghunyászkodnak, és testvérük életéért cserébe énekekkel előadják, amire a sámán kíváncsi.

Előfordul, hogy a panka-szellemek legyőzik a sámánt. Ilyenkor az fetrengeni kezd, fogait összeszorítja, szája habzik, szemei kidüllednek. Ekkor segítői erőszakkal sós tejet kényszerítenek bele, mert attól a panka-szellemek annyira legyengülnek, hogy a sámán legyőzheti őket.

A pankát evő asszony

Egy asszony egyszer pankát evett. Kilenc pankából evett meg hármat. Álmában a szellemek tűzről daloltak.

Miután felébredt, ment a nagyanyjához, és azt mondta:

- Nagyanyám, anyám anyja, pankát ettem, tüzet láttam. Menjünk el innen. Ha nem megyünk, rossz vége lesz.

*A nagyanya nem hallgatott rá.
Az asszony szánra rakta a holmiját. Élelmet,
tűzifát is rakott rá. Férje és gyerekei követték, ahogy
elment.*

*Tél volt már. Egy barlangban laktak. Egy
reggel odaállt a barlang elé a nagyanya.*

*- Leányom leánya, megbolondultál.
Barlangban élsz, mint az állatok. Gyere vissza a
házba.*

Az asszony ezt felelte:

*- Pankát ettem, tüzet láttam. Nem megyek. A
nagyanya dühbe gurult.*

*- Ha nem jössz, nem hívlak többet - fenyegette
meg, és elment.*

*Este rosszul rakták meg a tüzet, és a ház
kigyulladt. Mindenki benne égett, csak az asszony és*

*a családja nem, akik a barlangban voltak. Ők
aztán új házat építettek a régi helyén.
Ennyi elég a meséből.*

1998.09.07.

Szerző: Thaur

Forrás: MAGUS Lista

Szerkesztette: Magyar Gergely